

KORREKSION-PEDAGOGIK ISHLARNI TASHKIL ETISHNING
TASHKILIY, HUQUQIY, USLUBIY VA AMALIY YORDAM KO'RSATISH
USULLARI

Rajabova Xolida Olimboy qizi

O'zbek tili va adabiyoti

2-kurs talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etish jarayonida amalga oshiriladigan tashkiliy, huquqiy, uslubiy va amaliy yordam ko'rsatish usullari tahlil qilinadi. Maxsus ta'lim muassasalarida, umumiy o'rta ta'lim maktablarida va inklyuziv ta'lim tizimida pedagoglar tomonidan olib boriladigan korreksion ishlarning samaradorligini oshirishga qaratilgan asosiy yo'nalishlar bayon etiladi. Shuningdek, huquqiy asoslar va davlat tomonidan beriladigan metodik yordam shakllari ham ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: korreksion pedagogika, maxsus ta'lim, inklyuziv ta'lim, huquqiy asoslar, uslubiy yordam, pedagogik korreksiya.

Rajabova X.O

Annotation

This article analyzes the organizational, legal, methodological, and practical support methods in the implementation of correctional-pedagogical work. The main directions aimed at increasing the effectiveness of correctional work carried out by teachers in special education institutions, general secondary schools, and the inclusive

education system are described. In addition, legal foundations and forms of methodological assistance provided by the state are also discussed.

Keywords: correctional pedagogy, special education, inclusive education, legal foundations, methodological support, pedagogical correction

Kirish

Bugungi kunda korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etish ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Jismoniy va aqliy rivojlanishida turli xil muammolarga ega bo'lgan bolalar uchun maxsus ta'lim sharoitlarini yaratish zarurati inklyuziv ta'lim konsepsiyasini rivojlantirishga sabab bo'lmoqda. Shu bilan birga, korreksion-pedagogik faoliyatni tashkil etishda tashkiliy, huquqiy va uslubiy masalalarni to'g'ri yo'lga qo'yish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu maqolada korreksion-pedagogik jarayonning asosiy tamoyillari, huquqiy asoslari va pedagoglarga metodik hamda amaliy yordam ko'rsatish shakllari batafsil tahlil qilinadi.

1. Korreksion-pedagogik ishlarni tashkil etishning tashkiliy asoslari

Korreksion-pedagogik ishlarni samarali tashkil etish uchun quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega:

Maxsus ta'lim muassasalari – bu yerda pedagoglar defektologlar, logopedlar, psixologlar bilan hamkorlikda ishlaydi.

Inklyuziv ta'lim tizimi – umumta'lim maktablarida maxsus ehtiyojga ega bolalar bilan ishlash uchun moslashuvchan ta'lim dasturlari ishlab chiqiladi.

Oilaviy va jamiyatning qo'llab-quvvatlashi – ota-onalar va mahalliy jamoalar bilan hamkorlik korreksion ishlarning natijadorligini oshiradi.

2. Korreksion-pedagogik faoliyatning huquqiy asoslari

Korreksion-pedagogik ishlarni olib borish uchun huquqiy asoslar muhim ahamiyatga ega. O‘zbekiston Respublikasida bu sohada quyidagi asosiy hujjatlar mavjud:

“Ta’lim to‘g‘risida”gi qonun – maxsus ta’lim va inklyuziv ta’lim imkoniyatlarini belgilaydi.

“Nogironlar huquqlari to‘g‘risida”gi qonun – nogironligi bo‘lgan shaxslarning ta’lim olish huquqlarini kafolatlaydi.

Maktabgacha va maktab ta’limi sohasidagi normativ hujjatlar – maxsus ehtiyojga ega bolalar bilan ishlash bo‘yicha talablarni belgilaydi.

3. Uslubiy yordam ko‘rsatish shakllari

Korreksion ta’limni rivojlantirish uchun pedagoglar va ta’lim muassasalariga metodik yordam ko‘rsatish quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

Trening va seminarlar – pedagoglarga zamonaviy korreksion-pedagogik yondashuvlarni o‘rgatish.

Metodik qo‘llanmalar – defektolog va logopedlar uchun o‘quv-uslubiy materiallarni ishlab chiqish.

Innovatsion texnologiyalar – interaktiv ta’lim platformalari va maxsus ilovalardan foydalanish.

Davlat va xususiy sektor hamkorligi – inklyuziv ta’lim dasturlarini ishlab chiqish va qo‘llab-quvvatlash.

4. Amaliy yordam ko‘rsatish usullari

Amaliy yordam pedagoglar, ota-onalar va bolalar uchun quyidagi shakllarda tashkil etilishi mumkin:

1. Individual korreksion dasturlar – har bir bolaning ehtiyojiga moslashtirilgan ta’lim dasturlarini ishlab chiqish.
2. Muloqot terapiyasi – logopedik mashg‘ulotlar, psixologik maslahatlar va ijtimoiy moslashuvni yaxshilashga qaratilgan treninglar.
3. Multidisciplinar yondashuv – defektolog, psixolog, shifokor va pedagoglarning hamkorligi asosida bolalarga kompleks yordam ko‘rsatish.
4. Oilaviy maslahatlar – ota-onalarni farzandlarining rivojlanishi va o‘qitish jarayoniga jalb qilish.

Xulosa

Korreksion-pedagogik ishlarni samarali tashkil etish uchun tashkiliy, huquqiy, uslubiy va amaliy jihatlar kompleks yondashuv orqali yo‘lga qo‘yilishi lozim. Maxsus ta’lim va inklyuziv ta’lim tizimini rivojlantirish orqali har bir bolaga sifatli ta’lim olish imkoniyatini yaratish mumkin. Shuningdek, pedagoglarga ko‘rsatiladigan metodik va amaliy yordam ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Nogironlar huquqlari to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2017.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Nogironligi bo‘lgan shaxslarni qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” qarori. – Toshkent, 2021.
4. Mamatqulova, M. (2021). Maxsus pedagogika asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
5. Karimova, G. (2020). Inson psixologiyasi va korreksion pedagogika. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.

6. Vygotsky, L.S. (1983). Defektologiya asoslari. Moskva: Pedagogika nashriyoti.
7. UNESCO (2019). Inclusive Education: Global Perspectives and Best Practices. Paris: UNESCO Publishing.
8. R. Smith, & J. Brown. (2018). Special Education and Inclusion Strategies. New York: Oxford University Press.
9. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi (2022). Maxsus ehtiyojli bolalar uchun ta’lim dasturlari va metodik tavsiyalar. Toshkent: XTV nashriyoti.
10. World Health Organization (WHO) (2020). Disability and Inclusive Education: Policy Recommendations. Geneva: WHO Publications